

CORVINA

A MAGYAR KÖNYVKERESKEDŐK EGYLETÉNEK KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 10., 20. ÉS 30-ÁN.

A «CORVINA» szerkesztőségének szánt kéziratok Petrik Gézához (Budapest, II., Bimbó-utca 12.) küldendők.

*Az egylet tagjai ingyen kapják.
Előfizetési ára egész évre 16 kor.*

HIRDETÉSEK ÁRA: 3 hasábos nonpareille soronként tagoknak 6 fillér, nemtagoknak 10 fillér.

Most jelent meg!

Magyar könyvkereskedők évkönyve.

Tizenegyedik évfolyam (1900).

Ezen évkönyvet egyletünk tagjai a tagsági díj ellenében további felszámítás nélkül kapják.

Felhívjuk tehát a vidéki kartárs urakat, hogy bizományosaikat a f. évi tagsági díj **második 10 koronás részletének, s esetleges többi hátralékuk** kifizetésére felhatalmazzák, a mennyiben pedig bizományosuk nincsen, az esedékes összeget pósta útján sziveskedjenek egyletünk pénztárosához, Franke Pál urhoz (Budapest, koronaherceg-utca 1. sz.) beküldeni, **mert ennek elmulasztása esetében alapszabályaink idézett §-a*) szerint kellene eljárjunk, s ezenfelül a «Corvina» küldését is be kellene szüntetnünk.**

Felhívjuk egyuttal azon kartárs urakat, kik tagsági díjaikkal hátralékban vannak, hogy ezek kiegyenlítéséről mihamarább sziveskedjenek gondoskodni.

Ranschburg Viktor

egyl. titkár.

Hoffmann Alfréd

egyl. elnök.

*) 10. §. Minden tagnak a következő kötelességei vannak:

a) a közgyűlés által meghatározott évi járulékot (32. §. c) az egyleti pénztárba pontosan befizetni. *Ha valamely tag az előzetes felszólítás dacára is elmulasztja a járulékot befizetni, a választmány fel van jogosítva ily hátralékokat egy budapesti competens bíróság által behajtani.*

Ujjonnan megjelent könyvek.*

Magyar könyvek.

Athenaeum r.-t. könyvkiadóhivatala Budapesten.

Athenaeum olvasótára. IX. évf. 16—18 kötet. (8-r.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. Egy-egy kötet vászonba kötve 1 k. 16—18 kötet. **Alexander** Mrs. Komorna és grófné. Angolból fordította **Szigethyné Szalay** Erzs. 3 kötet. (166, 172, 134 l.)

Hanusz István. A növények világából. Számos, részben színnyomatú szöveggel. (8-r. 233 l.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 3 k.

Beleznay Antal. Gyakorlati énektan. III. rész. Két- és három szólamú énekek gyűjteménye. Polgári fiúiskolai gyermekkarok számára. (8-r. IV. 52 l.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 1 k.

Nyáry Sándor. A Czenstochowai Pálos-kolostor és magyar műemlékei. (Le Convent des Ermites de St. Paul a Czenstochowa et ses Monuments d'Art Hongrois.) (N. 4-r. 83 l. és több kép.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 10 k.

Roseth Arnold. Szemelvények C. Julius Caesar commentarii de bello Gallico című művéből. A gymnasium negyedik osztálya számára. Magyarazattal és szótárral ellátva. (8-r. 212 l. és 1 térkép.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 2 k. 60 f.

* Könyvészetünk teljessége érdekében felkérjük a t. kiadókat, hogy kiadványaik egy-egy példányát megjelenés után azonnal címre beküldeni sziveskedjenek. **Rényi Károly** (Grill-féle cs. és kir. udv. könyvkereskedésben).

Barta Lajos Budapesten.

Budapesti útmutató 1901. évi uj—. Az utcák és terek, valamint azok fekvésének és beszögellésének s legújabb elnevezésének kijelölésével, mindennemű állami, városi, törvénykezési hatóság, közművelődési és magán-intézet jegyzékével. Az utcák legújabb berendezése szerint hivatalos adatok alapján szerkesztett harmadik kiadás. Budapest legújabb színes térképével. (16-r. 96. VIII. l.) Budapest, 1901. Barta Lajos 80 f.

Grill Károly udv. könyvkereskedése Budapesten.

Luby Károly. Modern élet a vármegyében. Elbeszélések. (8-r. 253 l.) Balassa-Gyarmat, 1901. Szerző tulajdona. Grill Károly bizom. Bpsten 3 k.

Heumann Mór Szabadkán.

Bibó-Bige György. Praehistoria. (Az ember a történelmi kor kezdetéig.) (N. 8-r. VI., 148 l. és XVI. tábla.) Szabadka, 1901. Heumann Mór bizom. 2 k. 40 f.

Hornyánszky Viktor Budapesten.

Szeremlei Samu. Hód-Mező-Vásárhely története. A hon ezer éves fennállása emlékeztetőre. A városi törvényhatóság megbízásából írta Sz. S. Sok képpel. Második kötet. Az ököljog kora, I. Istvántól—a mohácsi vészig. (N. 8-r. XI., 476 l.) Kiadja a város közönsége 1901. Hornyánszky Viktor bizom. Bpsten. A teljes mű I—III. kötet 16 k.

Szinnyei József. Magyar tájszótár. A magyar tudományos Akadémia megbízásából. Második kötet Ó—Zs. (Lex. 8-r. 1096 l.) Bpest, 1901. Hornyánszky Viktor. Kötve 18 k.

Lampel Róbert Budapesten.

- Báthory Nándor. Növénytan. A polgári fiúiskolák, polgári leányiskolák és a felsőbb leányiskolák számára. Ezen iskolákra előírt tantervek nyomán. Ötödik, lényegében változatlan kiadás. 1 gyümölcs-táblával és 228 ábrával. (N. 8-r. VI., 222 l.) Bpest, 1901. Lampel Róbert 2 k., kötve 2 k. 50 f.
- Fővárosi színházak műsora.** 70—71. szám. (K. 8-r.) Bpest, 1901. Lampel Róbert. Egy-egy szám 30 f.
- 70—71. szám. **Hartleben Ottó** Erich. Farsang utóljá. Dráma öt felvonásban. Fordította *Beöthy* László. (87 l.)
- Iparosok olvasótára.** Szerkeszti: *Mártony* Márton. VII. évf. 1901. 7—10. szám. (N. 8-r.) Bpest, 1901. Lampel Róbert. Egy-egy szám 60 f.
7. szám. **György** Aladár. A kisiparos pusztulása. (47 l.)
8. szám. **Kelemen** Géza. A Mikádó országa. (44 l.)
- 9—10. szám. **Hasznos olvasmányok.** Irták: *Gelléri* Mór, *Földi* Jenő, *Neményi* Imre dr., *Földes* Géza, *Pentsy* József, *Seemann* Gábor, *Erdélyi* Gyula, *Bánfi* János, *Lőrinczy* György, *Csiky* Lajos, *Merényi* Kálmán. (96 l.)
- Kis könyvtár.** Szerkeszti *Benedek* Elek. 32. kötet. (8-r.) Bpest, 1901. Lampel Róbert. Egy-egy kötet kötve 50 f.
32. kötet. **Mosdóssy** Imre. Ut az ingoványon. Elbeszélés. (611.)
- Garamszeghi **Lubrich** Ágost. Neveléstudomány a műveltebb közönség számára. Negyedik, szerzőtől teljesen átdolgozott kiadás. Sajtó alá rendezte *Pacséri* Károly dr. Első könyv. Általános neveléstan. Második könyv: Különös neveléstan. (N. 8-r. CXV., 216, 410 l.) Balassagyarmat, 1901. Lampel Róbert bizom. Bpesten 12 k.
- Munkásfüzetek.** I. évf. 5., 6., 7. füzet. (8-r.) Budapest, 1901. Lampel Róbert. Egy-egy füzet 20 f.
5. füzet. **Richter** Jenő. Képek a szocialdemokracia jövőjéből. I. füzet. Átdolgozta *Mikes* Lajos. (48 l.)
6. füzet. Ugyanaz II. füzet. (49—122 l.)
7. füzet. **Gaal** Mózes. Már késő. Tanulságos elbeszélés (39 l.)
- Szabó** Lajos. A Balkán-államok népoktatása. Paedagogiai tanulmány. (8-r. 20 l.) Bpest, 1901. Lampel Róbert 50 f.

Légrády Testvérek Budapesten.

- B. **Jósika** Kálmán. Látszat és valóság. Regény. (8-r. 280 l.) Bpest, É. n. Légrády Testvérek 2 k. 40 f.
- Legjobb könyvek** V. évf. 7. kötet. (8-r.) Bpest, 1901. Légrády Testvérek. Egy-egy kötet kötve 1 k.
7. kötet. **Braddon** M. E. Rannock ezredes végzete. Regény I. kötet (154 l.)

Pallas irod. és nyomdai részv.-társ. Budapesten.

- Miklós** Elemér. Rózsás szalmakalap. Költemények. (N. 8-r. 87 l.) Bpest, 1901. Pallas r.-társ. bizom. 2 k.

Pfeifer Ferdinánd Budapesten.

- Balog** Arnold dr. Az ügyvédség a perrendtartás tervezetében. (8-r. 32 l.) Bpest, 1901. Pfeifer Ferdinánd bizom. 60 f.

Politzer Zsigmond és fia Budapesten.

- Gál** Lajos. Eljárás a vádtanács előtt. Jegyzetekkel, számos gyakorlati és irománypéldával ellátva. (16-r. 101 l.) Bpest, 1901. Politzer Zs. és fia. Kötve 1 k. 60 f.
- Jogi compendiumok gyűjteménye** XXIV., XXV. kötet. (8-r.) Bpest, 1901. Politzer Zs. és fia.
- XXIV. kötet. **A magyar telekkönyvi rendtartás compendiuma.** A telekkönyvek vezetését tárgyazó szabályok, kiegészítve a vonatkozó törvényekkel és rendeletekkel, valamint a telekkönyvi betétek szerkesztésére vonatkozó szabályokkal. (128 l.) 1 k. 60 f.
- XXV. kötet. **A végrehajtási eljárás és a csődjog compendiuma.** Szigorlók, ügyvédi s bírói vizsgára készülők, valamint a gyakorlat emberei részére. (107 l.) 1 k. 60 f.
- Pulszky** Ágost. A nemzetiségről. (N. 8-r. 8 l.) Bpest, 1901. Politzer Zs. és fia bizom. 20 f.
- Római jogi seminarium.** II. f. Vezető: *Vécsey* Tamás. 1901. Politzer Zs. és fia.
- II. füzet. **Vécsey** Tamás. Jogesetek. (N. 8-r. 79 l.) Bpest. 2 k.

Ráth Mór Budapesten.

- Törvénycikk**, 1900: XXVII. — A birtokos és gazdatiszt közötti jogviszonyok szabályozásáról. Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázatokkal. Második, a végrehajtási rendelettel bővített kiadás. (8-r. 22., IV. l.) Bpest, 1901. Ráth Mór 70 f.
- Törvénycikk**, 1900: XXVIII. — Az erdőmunkásokról a végrehajtási rendeletekkel és az eljárási szabálylyal. 1900: XXIX. törvénycikk. A dohánytermelők és a dohánykertészek közötti jogviszonyok szabályozásáról. 1899:

LXI. törvénycikk. A vízi munkálatoknál, az út- és vasút-építésnél alkalmazott napszámokról és segéd munkásokról. 1899: LXII. törvénycikk. A gazdasági munkák vállalkozóiról és segéd munkásokról. Jegyzetekkel, utalásokkal és magyarázatokkal. Második kiadás. (8-r. II., 32, 20, 54 l.) Bpest. 1901. Ráth Mór 1 k. 80 f.

Rendeletei, a m. kir. földművelésügyi minister 1900. I. 500. E. számú —. A birtokos és a gazdatiszt közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló 1900. évi XXVII. és az erdőmunkásokról szóló 1900. évi XXVIII. törvénycikk végrehajtása és eljárási szabályai tárgyában. (8-r. II., IV., 54 l.) Bpest, 1901. Ráth Mór 1 k. 40 f.

Révai és Salamon Budapesten.

- Kálmán** László. Leányok. Tizenkét rajz. (8-r. 144 l.) Bpest, 1901. Szerző tulajdona. Révai és Salamon könyvnyomdatulajdonosok bizom. 2 k.

Schulhof Károly Szegeden.

- Rác** Imre és **Roboz** Lipót. Állomás szolgálati segédkönyv. A MÁV. állomási végrehajtó szolgálattal kapcsolatos összes fontosabb teenítők és kellékek rövid ismertetése. (8-r. XXIV., 328 l.) Szeged, 1901. Szerzők tulajdona. Schulhof Károly bizom. 3 k.
- Roscher** Vilmos. A kereskedés és az ipar története és elmélete. Kézi- és olvasókönyv üzletemberek és a tanuló ifjúság számára. Magyarra fordította *Kiss* János. (N. 8-r. XV., 816 l.) Szeged, 1901. Schulhof Károly 12 k.

Singer és Wolfner Budapesten.

- Egyetemes regénytár.** XVI. évf. 12. kötet. (8-r.) Bpest, 1901. Singer és Wolfner. Egy-egy kötet vászonba kötve 1 k.
12. kötet. **Murray** D. Ch. A püspök kalandja. Fordította *Tutsek* Anna (140 l.)
- Farkas** Imre. Versek. (8-r. 176 l.) Bpest, É. n. Singer és Wolfner 3 k.
- Menetrendje**, a cs. és kir. szab. kassa—oderbergi vasút és az üzemében lévő h. é. vasutak személyszállító vonatainak —. Rövid Tátravezető. (Magyar és német szöveggel.) (K. 8-r. 41 l.) Bpest, 1901. Singer és Wolfner 12 f.
- Molnár** Ferenc. Az éhes város. (8-r. 329 l.) Bpest, 1901. Singer és Wolfner bizom. 3 k.

Szent-István-Társulat Budapesten.

- Békefi** Remig dr. A Magyarországi káptalanok megalakulása és szent Chrodogang regulája. (N. 8-r. 49 l.) Bpest, 1901. Szent-István-Társulat 1 k. 20 f.
- Családi regénytár** 10—12. kötet. (8-r.) Bpest, 1901. Szt.-István-Társulat. Egy-egy kötet vászonba kötve 1 k.
- 10—12. kötet. **Filó** Károly. A vértanu szelleme. Történeti regény a Dioklecián-féle keresztényüldözés korából. I—III. kötet. (142, 148, 116 l.)
- Czike** János. Az Úr Jézus születése. (N. 8-r. 36 l.) Bpest, 1900. Szent-István-Társulat. 1 k.
- Divald** Kornél. Művészettörténeti korrajzok. Bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. Második kötet. 75 képpel. (N. 8-r. 264 l.) Bpest, 1901. Szent-István-Társulat 2 k. 40 f., kötve 2 k. 80 f.
- Fraknoi** Vilmos. Magyarország egyházi és politikai összekötetései a római Szent-székkal. A magyar királyság megalapításától a konstanci zsinatig. (N. 8-r. XVI. 404 l.) Bpest, 1901. Szent-István-Társulat. 7 k.
- Pokorny** Emánuel dr. Ó-szövetségi bibliai történetek. Középkor iskolák használatára. Negyvenkét illusztrációval és egy térképpel. (N. 8-r. 96 l.) Bpest, 1901. Szt.-István-Társulat. 1 k. 20 f., kötve 1 k. 60 f.
- Mihalovics** Ede dr. A katolikus prédikáció története Magyarországon. A budapesti királyi tudomány-egyetem hitani kara által a Horváth-alapból 2000 korona díjjal jutalmazott pályamű. I. köt. A kereszténység behozatalától Pázmányig. (N. 8-r. 437 l.) Bpest, 1900. Szt.-István-Társulat 4 k.
- Ugyanaz. II. kötet. Pázmány Pétertől napjainkig. (N. 8-r. 701 l.) Bpest, 1901. U. o. 7 k.
- Népiratkák** 180. szám. (K. 8-r.) Bpest, 1901. Szent-István-Társulat.
180. szám. **Horváth** János. A szövetkezetekről; vagyis segits magadon, az Isten is megsegít! (112 l.) 36 f.
- Ujházy** László. A magyar nemzet történelme. Középkorok alós osztályai számára. II. kötet. A negyedik osztály számára. (N. 8-r. l.) Bpest, 1901. Szt.-István-Társulat. 2 k. 40 f., kötve 2 k. 80 f.

Vay Adelma baróné. Tündér anyóka meséi a napsugarakról. Németből fordította *Czike* Imre, (8-r. 48 l.) Bpest, 1901. Szerző tulajdona. Szent-István-Társulat bizom. 60 f.
— Tündér anyóka elbeszélései. Németből fordította *Czike* Imre. (8-r. 252 l.) Bpest, 1901. Szerző tulajdona. Szent-István-Társulat bizom. 2 k.

Szerzők saját kiadásában.

Cseresnyés Zoltán. A kardpárbaj veszélytelen kimenetele és annak eshetőségei. (8-r. XV., 113 l.) Bpest, 1901. Athenaeum r. társ. nyomdája. Szerző saját kiadása. Vásonba kötve 3 k.

Gööz József dr. Tanítók tanácsadója. Tájékoztató a tanítók jogviszonyai, katonai-, fizetés-, nyugdíj-, adóügyi stb. felől. (8-r. 248 l.) Bpest, É. n. Kiadják Ujváry Béla és Gööz József dr. Kapható a Néptanítók Lapja szerkesztőségénél 2 k. 60 f., kötve 3 k.

Toldi Lajos Budapesten.

Törvények gyűjteménye, az 1901. évi —. Kiadja a m. kir. belügyministerium. I. füzet. (I–IV. t.-c.) (8-r. 126 l.) Bpest, 1901. Toldi Lajos bizom. 1 k.

Vitéz A. Kassán.

Milhoffer Sándor. Babilonia és Asszírnia mezőgazdasága. (8-r. 14 l.) Kassa, 1901. Vitéz A. 60 f.
— Régi India mezőgazdasága. (8-r. 14 l.) Kassa, 1901. U. o. 60 f.

Winter Zsigmond Nagyszombat.

Loveczky Ernő. A méhészgazda. A földműves-nép- és gazdasági ismétlőiskolák számára. (8-r. 74 l.) Nagyszombat, 1901. Winter Zsigmond 30 f.

A könyvnyomtatás és könyvdíszítés ipar-művészete.

Kivonat *Czakó Elemérnek* a «Csak szorosán»-egyletben tartott fölolvasásából.

A szép kultuszának legdemokratikusabb és legnépszerűbb terjesztője a könyv. A nyomtatvány és kísérő társának, az illusztrációnak hatása kiszámíthatatlan. Úgy belopták már magukat a kultúrember életébe, hogy minden léptén kísérik, ezerféle kiadásban, szórakoztató, vigasztaló, vidámitó és oktató alakban. Az illusztráció a maga frissességével élénkebb hatást gyakorol még a monumentális oktatásoknál is s a maga szövegével a legvilágosabb beszéd, a legfáradhatatlanabb magyarázó s leghűségesebb barát. Beférkőzik a lapok, folyóiratok, meséskönyvek, díszművek, útleírások és a költők révén minden családba és átadja magát annak, a ki hozzáfordul, legyen az öreg vagy fiatal, úr vagy szegény, remete vagy közszereplő egyén.

A betűk alkotják a könyvet s így a könyv szerepét egészben a betűk olvashatósága és a könyv szépségét pedig részben a betűk művészi volta szabja meg. Ha fogalmat akarunk a nyomdászatban a betűk jelentőségéről nyerni, akkor ismernünk kell egyrészt a mai állapot előzményeit, másrészt pedig azon általános iparművészeti elveket, amelyek által e kérdésre vonatkozólag gyakorlati eredményeket birunk elérni.

A betűtípusok keletkezésénél és fejlődésénél két szempont érvényesült mindig: első sorban is olvasható betűalakzatok komponálására törekedtek, lehetleg különböző, egymással össze nem téveszthető formák képzése által és másodszor a betűvetés gyorsaságát is célnak tekintették, innét a törekvés a betűk egyszerűsítése, másolhatásának könnyítése iránt. De a betűk e két szempont mellett sohasem tagadhatták meg meg szülőjüket, a képet. Minden korban többé-kevésbé a művészet is rányomta

alakjukra bélyegét, amely által a vonalak elrendezésében a szépség ideáljának megközelítését látjuk felcsillámlani.

Mi a kulturával együtt az írás mikéntjét a rómaiaktól örököltük, akik azt a görögöktől vették át, mint a görögök a föníciaiaktól és a föníciaiak az egyiptomiaktól. A rómaiak legelőször köre irtak, eszközük hozzá a véső volt. Az anyag és az írószerszám természetének megfelelőleg írásuk jellegét az egyenes vonal képezte, mely csak további fejleményeiben túrt meg hajlított vonalat egy-egy betűnél. A császárok korából fenmaradt alakok már tökéletességről tanúskodnak. *Titus* diadalívének felirata pompás térfelhasználást mutat; igaz, hogy ennél a tartalmas szöveg is a szobrász kezére jät-szott, mégis el kell ismernünk, hogy a nagy és méltóságos betűformák kiváló művészettel vannak elrendezve. Az *aquincumi* oltárkövek és sírtáblák szintén szép példáit őrizték meg a rómaiak betűérzékének. Már *Traján*nak Beneventban felállított emléken az írás nem monumentális, az arányok nincsenek betartva, de még mindig igen jól olvashatók. A renaissance, mely a múlt művészi emlékeiből táplálkozott, a betűknél mintáért a római feliratokhoz fordult. *Pollajno* florenci síremléke s a kódexek versáljai tanúskodnak róla, hogy mennyire tudták a renaissance-mesterek tanulmányaitkat e téren is értékesíteni. A rómaiak betűvető művészete egyébiránt nemcsak a renaissance korában, hanem napjainkban is hódít még; az emlékszerű feliratoknál most is divatos; a plaquette-művészek, élükön Oscar *Roty*-val, szintén alkalmazzák, valamivel lágyabban az eredetnél; és az amerikai betűöntődék a címlap- és plakátszedéshez szűlt típusoknál használják fel a római nagybetűket.

A viasztábla, papyrus és pergament elterjedésével mindinkább fejlettebb alakot vesz az írás. A betűk hajlékonyabbakká válnak, a külön egymás mellé rakott nagy-betűk helyett kisebb alakzatok jönnek forgalomba, amelyek később szavankint össze is kapcsolódnak. A középkorban már alig fordul elő tagozott írás és a kolostorokban, kancelláriákban az utolsó simitást is elvégzik szorgalmas barátok a római cursiv-on. A tizenkettedik században érte el a minuskel-írás a legmagasabb fejlettségi fokát; a kalligrafusok nem cifrázkodtak, hanem a maguk nemes egyszerűségében formálták betűiket, az interpunctiók és elválasztó jelek is e korszakban voltak a legkifogástalanabbak.

A rákövetkező században azonban már egy új változat jött létre, az úgynevezett gót-írás, amelyet többnyire csak akkor alkalmaztak, ha díszesebben kiállított iratra volt szükség. Ennél az írószerszám a vastag és vékony vonalak nagyobb változatát rótt egymás mellé, ami által a betűk ornamentális hatása nagyban fokozódott. A gót betűk használata tartott egész a könyvnyomtatás feltalálásáig, sőt az első patricok is ezek után készültek, divatja azonban csak Németországban öltött tartósabb jelleget. Az olasz renaissance kodexírói s könyvnyomtatói a régiekhez tértek vissza és a humanisták útmutatásai folytán a XII-ik századbeli kéziratok betűit vették használatba.

A nyomtatott betű nehéz körülmények között kezdi meg pályafutását. A tizenötödik századnak abbana részében indul harcba az írott betűk ellen, amidőn épp a legpompázóbb kéziratok készültek, a

Mediciek s Korvin Mátyás korában. Elképzelhetjük, mennyi erőfeszítéssel igyekeztek a nyomdászok faragott betűikkel megközelíteni a kézírást, *Hesz András* Ó-Budán két évig dolgozott, míg meg tudta jelentetni a *Chronica Hungarorumot*. Antiqua-betűit a legjobb könyvek után metszette s 33 soros oszlopokba szedve egy oldalon elég kellemes képszerű hatást is keltett, különösen ügyesen megrubrikázva. De a Korvinákkal, melyekben a XII-ik századbéli egyszerű, világos és kecses betűk támadtak fel, nem bírt versenyezni. Hesz alig működött addig, ameddig hozzákészült s az ó-budai nyomda megszűnt.

Csak a tizenhatodik századdal érkezett el a könyvnyomtatás demokratikus művészetének teljes diadala. A gép utoljára is legyőzte az embert. A kódexírás nem fizette ki magát; a sajtó kivájt pálcák befestékelt nyomatával százankint ontotta az íveket, ilyen termékenységre a kéz nem volt képes. Mindazonáltal az írott könyv becsét nem bírta lefokozni a tipográfiai termék s maga a nyomdászat még századok multán is sokszor jár tanulni a kódexhez, miután egyszer már teljesen kifosztotta annak kincseit.

A nyomdászat fellépésekor a kézírásban használatos formákat egyszerűen átvette és technikájához alkalmazta. Az írott betűknek gót-fajtáját a német nyomdászok kerítették magukhoz. Ugyancsak a németek használták fel a gót írás egyik alfaját a szélesebb duktusú schwabachi írást, a másik jelentősebb alfaját ennek képezte az angol írás, mely a nyomdászatba sok finomságot és hajlékonyságot kölcsönzött át a kancelláriáktól. Mindezek együttvéve fraktur-írásnak neveztetnek, a típusoknak élénken megtörött sarkai folytán. Művészeti fejlődésének tetőpontját *Dürer* korában érte el a fraktur. A nagy művész frissítő hatással volt a nyomdászatra is. Maga rajzolta betűinek alapformái nemcsak kalligrafiailag szépek, hanem finom hajlásai, változatai s elrendezése művészi komponáló és teremtő erőről tanúskodnak. Századokon át ezek szolgálták mintául a betűrajzolók számára. Sőt a német betűöntődék még ma is *Dürer* szellemét aprózzák. Legszebb példa, hogy igazi nagy művésztől lehet csak ily természetű újításokat várni és elfogadni.

A gömbölyű típus Itáliában lelt pártfogókra. Subiacóban a *Sweynheimék* nyomdája már 1465-ben

«antico» betűket hoz forgalomba, melyek a római verzálokhoz illő minuskulok voltak. Csaknem az időtájt lép fel Németországban is az antiqua, ahol azonban csak idegen nyelvű iratok nyomására használták. Művészi tökéletességre Velencében fejlődik, a XII-ik század írott betűinek hatása alatt, innét hordják szét divatját a latin nyelvű nyomtatványokkal. Terjedésével itt-ott lokális jelleget is ölt e betűfaj. Csak talán hazánk küzdelmei nem engedték meg, hogy e téren magyar-ízű formák jöjjenek létre. *Hesz, Honter, Huszár Gál* stb. metszettek ugyan maguk is patricokat, de nem elegendő eredetiséggel, rossz eszközökkel és többnyire csupán a szükségtől kényszerítve. Első szakképzett betűtípus-metszőink voltak *Tótfalusi Kis Miklós* és *Kapronczai Nyerges Ádám*, akik még külföldi nyomdászok számára is szállítottak öntvényeikből. Hírre vergődött latin betű-típus alkotók voltak *Aldo Manuzio*, az *Elzevir*-család, *Van Dyck*, a pompázó *Plantin*, kinek típusa Rubens szellemének köszöni létét stb.

A sok másolás és részben művészietlen utánzás következtében a XIX. század folyamán az antiqua-típusnál romlás állott be. A betűöntődék sokat vettek a betűk ornamentális tulajdonsága ellen, metszőikkel hajszálvékonyan tartott, majd meg igen kövér (Egyptienne) betűket készítettek, amelyekkel vagy sovány, vérszegény és szintelen, vagy pedig ellenkezőleg vaskos, túltömött és nehézkes lapokat lehetett csak előállítani.

A mult század utolsó tizedétől kezdve azonban, a műzslés terjedése folytán, a nyomdabetűk előállításánál mindinkább óvakodnak a túlzásoktól. Az újabb típusok közt bizonyos megegyezés mutatkozik, a középúton haladnak, sem a sovány, sem a terpeszkedő formákhoz nem igazodnak, hanem az árányos és félkövér betűk a kedvencek. És evvel az egyszerűség jut uralomra.

Az antiqua ma a leghasználtabb betűfaj. A célszerűségi és egészségi szempont is mellette dönt, a gömbölyű formák jobban megjegyezhetők, jobban olvashatók és nem rontják a szemet. A fraktur még Németországban, tulajdonképeni hazájában, is kezd háttérbe szorulni, mert szép ugyan, de összetéveszthető és az emlékezetben alig hagy nyomot.

(Folytatjuk.)

HIRDETÉSEK.

Jutalomkönyvek

tessék raktáron tartani

→ Talpra magyar ←

hazafias szavalókönyv nemzeti ünnepekre.

Bolti ár 2 K, díszkötésben 3 K.

Készpénz 40%-kal, bizom. 25%-kal.

Egy 5 kilos csomagban 15 darab füzött példány, vagy 13 darab kötött küldhető.

2—3 273 *Engel Lajos* Szegeden.

Hoffmann M. L. Hatvanban keres és ajánlatokat direkte kér:

1 Pallas Nagy Lexikona VII., VIII. és IX. (lehetőleg Révai-kötés). 274

Temesvári M. könyvkeres. részére Marosvásárhelyt kerestetik egy fiatal (keresztény) segéd, ki a könyv és papír szakmában jártas. 275

Ajánlatok directe kéretnek. Magyar és német nyelv bírása szükséges. Belépési idő akár azonnal, de 6 hétig nem késő.

Junius hó 1. vagy későbbi belépésre keresek magamnak segédi állást. Könyv- és papirkereskedés terén 7 évi gyakorlatom van. Fialat hadmentes vagyok.

Szíves megkereséseket közvetlen postán kérem.

Marosvásárhelyt, 1901. május 6.

Tisztelettel

Verzár Nándor

Temesvári M. úrnál.

CLICHÉKET

hirdetések, árjegyzékek, könyvek, szak- és hírlap, egyáltalán mindennemű nyomtatvány képes kiállítása számára legjobb kivitelben és legolcsóbb áron elvállal és készít

FISCHER LIPÓT

chemigrafiai műintézete

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15.

277

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltekné.

Hirdetések lapunk részére felvétetnek

a kiadóhivatalban: Budapest, V. ker.

Kálmán-utca 2. sz.

IGAZGYONGYÖK

legparányibb róm. kath. imakönyv.

A veszpréme gyházmegyei hatóság engedélyével közrebocsátja

egy áldozópap.

Terjedelme 192 lap, hossza 55 mm, szélessége 40 mm, vastagság alig 1 cm.

az, hogy csakhamar utánrendeli. — Kirakatba helyezendő s az eladást nagyban elősegítő reklámtáblácskát kívánatra szívesen küldök.

Ezekből az imakönyvecskékből **Budapesten nem tartok raktárt** tehát minden megrendelés **közvetlenül hozzám** intézendő. A gyors és biztos kézbesítés érdekében **direct expeditiót ajánlok**, és pedig ajánlott keresztkötésben, vagy levélpostai utánvéttel. — Nagyobb mennyiség postacsomagban.

Szíves érdeklődését és megrendelését kéri, tisztelettel

Krausz Armin fia könyvkereskedése

Veszprémben.

278

Magyar ipar.

Gyórssajtókkal és villamos üzemmel berendezett fénynyomda és képes-levelezőlap-gyár.

Alapított 1865.

DIVALD KÁROLY FIA EPERJESÉN (SÁROS-MEGYE.)

Ajánlja műintézetét képes levelezőlapok simpla nagys., dupla, panorama, óriás kártyák nagybani készítésére, valamint műmellékletek, fényképek, rajzok, térképek, architektúrák stb. fénynyomatú sokszorosítására. Rézmetszet, fényes fénykép utánzatú, valamint jeges cartonra nyomtatott képes levelezőlapokat ajánlok.

Versenyképes árak, pontos szállítás biztosítva. 279

Minták árak megjelölésével kívánatra bérmentve azonnal küldetnek.

Füssy és Sztupjár könyvkereskedése Tordán keres: 280

- 1 Jókai Mór összes munkáit.
- 1 Báró Jósika Miklós összes munkáit. Könyvtári kötésben, esetleg füzve. Ajánlatokat sürgősen directe kérünk.

Ferenczi B. Miskolcon keres csakis teljesen új állapotban:

- 1 Márkus, Felső bir. elvi hat. I—II. eredeti kötésben. 281

László Albert Debrecenben keres:

- 5 Pallas Lexicon 17—18. Révaii kötés.
- 1 Osváth, Sárrett története.
- 2 Arany munkái, Végli. díszkiad. 13 K, ered. vk. 282

A tisztelt pályázó uraknak becses tudomására adom, hogy a nálam megüresedett állás betöltetett.

283 Kiváló tisztelettel **Stampfel Károly** Pozsony.

T. c.

Van szerencsém tiszteletteljesen értesíteni, hogy a hónapok óta betegeskedő üzlettársam **Mayer Mór úr** a **Mayer és Berger** cég alatt fennállott üzletünkben kilépett és ezentúl ugyanazon üzletet váltótörvényszékiileg bejegyeztet

Berger Miksa

cég alatt magam folytatom.

Az üzletet minden tartozása és kövételével vettem át, és azt az eddigi tisztas alapon óhajtom tovább ápolni, fejleszteni, mihez szíves jóakarátú támogatását kérem. A magam részéről ígérem, hogy minden igyekezettel oda fogok törekedni, miszerint az új cégemnek előlegezett bizalmát kiérdemeljem.

M.-Sziget, 1901 április hó 12.

Kiváló tisztelettel

Berger Miksa

Fenti körlevélre való hivatkozással, tisztelettel értesítem, hogy az eddig fennállott **«Mayer és Berger»** cégből betegeskedésem folytán és társammal történt barátságos megegyezés után kiléptem.

Amikor ennek szíves tudomásul vételét kérem, kedves kötelességemnek tartom a korábbi cég iránt tanúsított szíves jóindulatáért köszönetemet nyilvánítani és kérem, kegyeskedjék azt az új cég iránt továbbra is fenntartani.

Magamat ajánlom és vagyok

tisztelettel

Mayer Mór.

284

285 **Reprodukáló műintézet.**

WOTTITZ MANFRÉD

sokszorosító műintézete

Budapest, Király-utca 30. sz.

Készít mindenféle kliséket

Autotypiaik-

Phototypiaik-

Chemigraphiaikat

háromszínű nyomásra.

Videki megrendelések 282

284 pontosan eszközölhetnek.

Képes levelezőlapokra.

Eszmék és irányelvek hazai és külföldi írók műveiből. Képes levelezőlapokra.

Ára 20 fillér. Netto 15 f. Nagyobb vételnél 50% engedmény. **Fényes** kiállításban.

Lévai Mór kiadóhivatala

Ungvárt.

286

Lóvy Miksa Szatmáron keres:

- 1 Uj Idők VII. évf. 4., 5. füzetet. 287

Óriási forgalom, nagy haszon!

Kis I. Képes levelezőlapokra és emlékkönyvekbe legalkalmasabb versek és idézeteket **évi számlára 50%-al 100 példány vételnél 60%-al szállítom.** Ára 20 fillér.

Kerpel Izsó

Árad

288

«Csak Szorosan» magyarországi könyvkereskedő-segédék egyesületének *helyeszközlő osztálya.*

Keres:

Egy előkelő vidéki cég részére jó ajánlatokkal rendelkező fiatal (*keresztény*) könyvkereskedő-segédet a II. sortiment-területre állásra. 1

A magyar és német nyelv bírása feltétel. Az állás lehetőleg azonnal betöltendő. Bizonyítvány másolatok *arc képpel* kéretnek. 1

Egy elsőrangú könyvkiadó cég részére ügyes és megbízható *utazókat* magas jutalék mellett. 2

Fiatal (*keresztény*) könyvkereskedő-segédet, ki a papír szakmában is jártas, a magyar és német nyelvet bírja, vidéki könyvkereskedés részére. 3

F. évi június 15. esetleg előbbi belépésre, egy több évi gyakorlattal bíró, jó bizonyítványokkal rendelkező, megbízható (*keresztény*) *első* segédet, ki a magyar és német sortimentben jártas. 4

Kezdetleges fizetés 120 K és ennek megfelelő *karácsonyi remuneratio*. Kezdek ne ajánlkozzanak. 4

Ajánl:

Fiatal, törekvő, a könyv- és rokon szakmákban jártas (*keresztény*) segédet. A magyar és német nyelvet bírja. *Beléphet azonnal.* 1

Fővárosi viszonyokkal ismerős, 18 évi gyakorlattal bíró, jó bizonyítványokkal rendelkező könyvkereskedő-segédet, kinek úgy a sortiment, mint a kiadóhivatali munkálatokban teljes jártassága van, utóbbi minőségben egy elsőrangú fővárosi cégnél 8 év óta önállóan működik. A magyar és német nyelvet bírja. 2

A sortiment és kiadóhivatali teendőkben, valamint a papírkereskedés, nyomtatvány-felvétel és kezelésében otthonos, önálló üzletvezetőt azonnali belépésre. 3

Önálló munkához szokott, a könyv- és papírkereskedés minden ágában jártas, jómodorú hadmentes (*keresztény*) segédet, *azonnali belépésre*. A magyar és német nyelvet bírja. 4

Üzletvezetői vagy *első-segédi* állásra egy szakképzett, a könyv- és papírkereskedés minden ágában, úgy a könyvnyomdai munkák felvételében teljes jártassággal bíró hadmentes segédet. *Beléphet azonnal.* 5

E rovatban közöltekre minden megkeresést *írásban kér: Kántor Ferenc (Ráth cég, Haas-palota).*

Bizományosság változtatása

esetére van szerencsém bizományi üzletemet a vidéki t. Kartárs urak szives figyelmébe ajánlani. Együtt ajánlom nagy raktáramat **német folyóiratok és füzetes munkák beszerzésére igen előnyös netto áraink mellett.**

Kiváló tisztelettel 289

Schenk Ferenc

izományi Üzlete és colportage nagykereskedése
Budapest, IV., Ujvilág-utca 17. sz.

Euzárovits Gusztáv keres:

A Zalka és Zsihovics-féle **Szettek Élete** egyes részeit s mind az 5 rész egyes füzeteit is. 290

Horovitz Lajos Budapesten keres:

- 1 **Hornyánszky V.**, Die evangelische Kirche in Oesterreich. Pest 1859. Osterlamm.
- 1 **Bauhofer**, Geschichte der evangelischen Kirche in Ungarn. 290

László Albert Debrecenben keres:

- 1 **Bod Péter**, Szent Hilárius.
- 5 **Nagy Lexikon** 17. 18. 291

Szives tudomásul.

A nyersanyagok folytonos emelkedésének némi ellensúlyozásul falitérképeink bolti árát a mai napon 10%-kal felemeltük.

A felemelt bolti árak a következők:

	Védőborítékban	Lécekkel
Magyarország politikai	K. 12·65	15·40
Magyarország hegy- és vízrajzi	" 12·65	15·40
Osztrák-Magyar Monarchia	" 12·65	15·40
Európa politikai	" 13·20	15·95
Európa hegy- és vízrajzi	" 13·20	15·95
Ázsia	" 19·80	24·20
Afrika	" 14·30	16·50
Észak-Amerika	" 15·40	18·15
Dél-Amerika	" 15·40	18·15
Ausztrália	" 19·80	24·20
A Föld képe féltékékben (Planiglobusok)	" 18·70	23·10
Történelmi falitérképek (Palesztina kivételével, melynek eddigi árát hagyjuk érvényben)	" 16·50	19·80

A következő négy falitérkép, u. m. Magyarország folyóhálózati falitérképe viaszos vásznon, Európa átnézeti falitérképe, Közép-Európa és A Föld térképe Mercator-projekcióban, valamint többi kiadványaink bolti árát változatlanul hagyjuk.

Budapesten, 1901. május hó 6-án.

Kogutovicz és Társa

Magyar Földrajzi Intézet.